

Zhodnocení šlechtitelského programu

plemeno osel domácí v České republice za rok 2023

Chovný cíl

Chovným cílem je osel středního až malého obdélníkového rámce s korektní stavbou těla, harmonickými proporcemi a typicky dlouhými ušními boltci. Je bez vad stavby končetin a chodů a bez hrubých exteriérových vad.

Cílem šlechtění osla domácího je jedinec charakterově vyrovnaný, bez známek jakékoli agrese, ochotný k práci a lehce ovladatelný. Jedná se o konstitučně tvrdé, nenáročné a dobře krmitelné jedince. Osel domácí je vhodný k rekreaci, terepeutickým účelům, do zápřahu, nebo jako soumar.

Početni stav populace

V posledních letech vykazuje populace oslů chovaných v české republice stabilní početní nárůst. V roce 2023 o 171, celkový počet je 1806, z toho kříženců (mul a mezků) je 79. Nárůst populace je v největší míře ovlivněn stále větší oblibou oslů jako domácích mazlíčků, jelikož nárůst se netýká počtů chovných hřebců ani klisen, ale ostatních příslušníků plemene. Svoji roli hraje i větší povědomím chovatelů a majitelů oslů o nutnosti registrace všech držovaných zvířat, která vyplývá ze zákona. Mimo to se intenzivnější propagace odráží ve zvýšeném zájmu o tato zvířata, což vede zákonitě k cílenému intenzivnějšímu připuštění chovných jedinců. Stále častěji se objevují i importy zvířat ze zahraničí a to včetně vzácných plemen, např. Velký francouzský osel Badeu de Poitou ze Zoochovu.cz či barokní osel. Velkým přínosem pro zvýšení počtu zapsaných zvířat i zkvalitnění zápisů chovných zvířat bude historický první vyškolený konzultant na zápis oslů - T. Pater. Běžná praxe doteď byla, že osly zapisovali odborníci na koně, kteří bohužel ne vždy měli zkušenosti a povědomosti o fyziologických a psychologických zvláštlostech oslů.

Tab. č. 1: Přehled populace plemene osel domácí v ČR

Rok	Hřebci v chovu z PK	Klisy v PK	Ostatní	Celkem
2014	7	6	759	772
2015	9	16	943	968
2016	12	23	972	1007
2017	5	29	1095	1129
2018	14	40	1211	1265
2019	20	38	1301	1358
2020	19	36	1423	1478
2021	20	37	1516	1573
2022	21	49	1565	1635

2023	24	52	1730	1806
------	----	----	------	------

Členská základna

Členská základna čítá ke dni sepsání této zprávy (březen 2024) 44 členů.

Chovná populace

Plemenní hřebci

Počet plemenných hřebců osla domácího v posledních letech roste, i když tendence není tak intenzivní, v roce 2023 je celkový počet zapsaných hřebců je 24 jedinců, což znamená přírůstek o 3 hřebce za rok 2023. Počet hřebců je dlouhodobě nedostatečný. Udělená výjimka MZe umožňuje licentování plemenných hřebců i bez oboustranného dvougeneračního původu příznivě ovlivňuje růst počtu plemeníků. I nadále je však připouštění nelicencovaným hřebcem běžná věc, v tomto ohledu je nezbytnou úlohou spolku zlepšit propagaci a informovanost široké veřejnosti o povinnostech vyplývajících ze zákona o plemenitbě. Na pomalý nárůst počtu hřebců má vliv celková náročnost chovu a držení hřebců, které vyžaduje speciální podmínky a hlavně zkušenosti.

Zkoušky výkonnosti

Přestože zkušební řád plemenné knihy oslů umožňuje posuzování oslů při celé řadě příležitostí (posuzování hříbat pod klisnou, výstavy, zkoušky výkonnosti atd...) není počet posouzených zvířat uspokojivý. Zkoušky výkonnosti jsou povinné pro plemenné hřebce, pro klisny jsou zatím nepovinné, a největší důraz je kladen (mimo tělesných znaků) především na projev ochoty spolupracovat s člověkem a nulové známky agresivity, která je hlavním kritériem zcela vylučujícím takové jedince z dalšího chovu.

Výstavy a další akce

V roce 2023 zástupci Svazu zúčastnili výstavy Kůň 2023 v Lysé nad Labem, kde se poprvé ve sbírce oslů představil i dovezený hřebec Velkého francouzské osla Badeu de Poitou, Země Živitelka v Českých Budějovicích, Kůň v akci v Pardubicích a řady dalších regionálních výstav.

Propagace plemene

Propagace plemene probíhá přes webový portál www.svazchovateluoslu.cz a facebookové stránky klubu na kterých se odehrává hlavní propagační a informační aktivita Svazu. I nadále jsou k dispozici informace pro chovatele na ASCHK ČR (www.aschk.cz). Svaz vydal oslí kalendář a hru Oslí pexeso jako propagační materiály.

Rovněž v médiích věnovaných koním, ale i všeobecně zaměřených titulech časopisů a novin se objevují články s oslí tematikou. Zde je hlavním cílem informovat i další případné zájemce o chov

plemene a probudit zájem o osly obecně. Lze říct, že roste povědomí o oslech, zájem chovatelů a veřejnosti. V roce 2023 byly na Zážitkové oslí farmě Oslí stezka natočen pořad o využití oslů pro terapeutické účely pro cílovou skupinů osob s autismem. Pořad bude mít premiéru na festivalu Mental Power Prague Film Festival 7- 8.6.2024 v Praze, kde je rovněž zařazen do soutěžní kategorie dokumentární film. A právě využití oslů pro terapeutické účely má v sobě obrovský potenciál, který ještě není využit a může pro tento druh přinést velký rozkvet chovu.

Závěr:

Zájem o plemeno jako takové má rostoucí tendenci, osel se stává žádaným zvířecím partákem a mazlíčkem mnoha rodin, přesto je plemenářská činnost nedostatečná. Základní překážkou rozvoje chovatelské činnosti je malá angažovanost mezi novými zájemci a současnými chovateli oslů. Osel je nejčastěji chován jako domácí mazlíček bez vystavovatelských, soutěžních nebo chovatelských ambicí majitelů. Svaz se snaží najít způsoby, jak zapojit větší množství chovatelů ke spolupráci, popularizaci a zlepšení chovné populace osla domácího v ČR a případně dalších plemen oslů.

Zpracoval: Mgr. Ing. Marie Žižlavská, Březen 2024